

DIAGNOSTIKA ŽÁKA POMOCÍ PORTFOLIA

Kateřina Vlčková

Pedagogická diagnostika

IS MUNI – interaktivní osnova, seminář 5:

<https://is.muni.cz/auth/el/ped/jaro2021/SZ6o10/index.qwarp?prejit=6453129>

Co si představujete pod pojmem
portfolio?

- ...

Reflexe vlastních zkušeností s portfoliem

- Když jste byli žáci, vedli jste si vlastní portfolia?
 - Co bylo jejich obsahem?
- Setkali jste se ve Vaší praxi s portfolii?
 - Co bylo jejich součástí?
 - Jak pracovali s portfoliem žáci? Jak učitel? Jak rodiče?
 - V čem bylo portfolio přínosné (pro žáky, učitele, rodiče,..)?

Definice portfolia

- Soubor výsledků učení ve formě jednotlivých portfoliových prací
 - Např. texty, obrázky, zvukové záznamy, videosekvence,...
 - Pečlivě plánované a systematicky, dlouhodobě zakládané (tím se liší od sbírky pracovních listů)
- Cílená sbírka žákovských prací ukazující snahu, pokrok, výsledky učení v jedné nebo více oblastech
- Dokumentace pokroku žáka a jeho učebních úspěchů pomocí různých médií (text, obrázky, audio(-vizuální) data)
- Žák si osvojuje pomocí portfolia nové kompetence, nové způsoby učení (vlastní aktivita, sebeřízení,...)
- Forma hodnocení žáků – hodnocení komplexních klíčových kompetencí, nových forem učení (otevřené vyučování atd.)

Portfolio

- Portfolio není cílem učení žáků, ale prostředkem k němu.
- Důležité jsou proto činnosti, kterým se žáci v průběhu práce s portfoliem věnují,
 - tj. především sbírání, třídění, průběžné reflektování a sebehodnocení, sdílení, prezentování a obhajování.

(Tomková, 2007)

- Aktivně s ním pracují všichni účastníci vzdělávacího procesu
 - Slouží žákům, učitelům, rodičům, dalším odborníkům, atd.

Role žáka a učitele v práci s portfoliem

Žák

- participuje na volbě úkolu/obsahu, nastavení kritérií volby,
- realizuje sebehodnocení a sebereflexi,
- určuje si pracovní tempo

Učitel

- předem definuje učební cíle, pracovní postupy, učební výsledky, kritéria hodnocení

Principy práce s portfoliem

- Proces učení (snaha, pokrok, vývoj)
- Výsledky učení
- Participace žáků (na obsahu, hodnocení)
- Reflexe
- Multimedialita
- sebehodnocení

Z čeho se portfolio skládá?

Například z:

- Pořadač s oddělenými listy ve fóliích
- Kde jsou portfoliové práce, reflexe atd.
- Obsah
- Obvykle na ZŠ v krabici

Cíle hodnocení portfolia

- Diagnostikova učení, silné a slabé stránky učícího se
- Hodnotit žáka
- Ukázat nejlepší práce žáka
- Dokumentovat vývoj učícího se
- Představit učícího se

Formy portfolia

Cíl	Forma portfolia
Diagnostikovat proces učení, popsat silné a slabé stránky učícího se	Pracovní
Hodnotit výkon žáka	Hodnoticí
Ukázat nejlepší práce žáka, nejlepší učební výsledky	Ukázkové/reprezentační
Dokumentovat vývoj žáka	Vývojové/procesní
Představit se zaměstnavateli	Žádost o zaměstnání

- Existují smíšené formy těchto typů

Pracovní portfolio

- Dokumentační, sběrné
- Sbírají se práce žáka do nějaké krabice apod. než jsou převzaty do reprezentačního portfolia nebo do portfolia pro žádost o zaměstnání
- Žák je má doma
- Cílem je diagnostika žáka, popsání silných a slabých stránek
- Slouží dalšímu učiteli k plánování výuky

Portfolio k hodnocení žáka

- Hodnoticí, diagnostické
- Cílem je dokumentovat, co se žák naučil
- Kurikulum určuje, co vybrat do portfolia
- Formální forma
- Je třeba specifikovat, co žáci musí dělat a jak dobře

Reprezentační portfolio

- Selektivní, výběrové, ukázkové
- Obsahuje nejlepší práce/výkony žáka
- Vybírá je žák, ukazují, co považuje za důležité, co oceňuje, co by chtěl ukázat druhým

Vývojové portfolio

- Ukazuje práce od stavu počátku až po hotové produkty
- Práce na začátku mohou mít chyby
- Ukazují, co se žák k určitému času/bodu naučil
- Žáci se učí, jak dělat pokrok
- Cílem je ukázat posun, růst, změnu

Portfolio pro žádost o zaměstnání

- Ukazuje připravenost žáka přijmout novou výzvu
- Jedná se o doklad, který umožňuje přístup k povolání, vzdělávání
- Musí obsahovat detailnější informace, např. známky, důvody výběru portfoliových prací pracovní video, stanovisko k novému pracovnímu místu, osobní dopis, diskusi relevantních knih, představení biografie nějakého vzoru

Forma portfolia

- Papírová – šanony, krabice, složky,...
- Elektronická – v souvislosti s rozvíjejícími technologiemi a zvyšujícími se počítačovými kompetencemi žáků se nově objevuje e-portfolio nebo webfolio.

Digitální portfolio

Žáci postují, reflektují. Spolužáci, rodiče, učitel čtou, komentují, líkují, ..

Jak vytvořit portfolio (is ukázky):

<https://www.youtube.com/watch?v=sacuuqjHPXo>

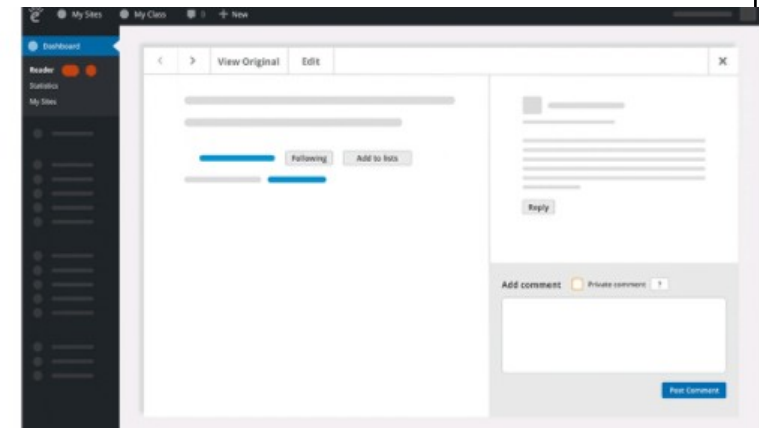
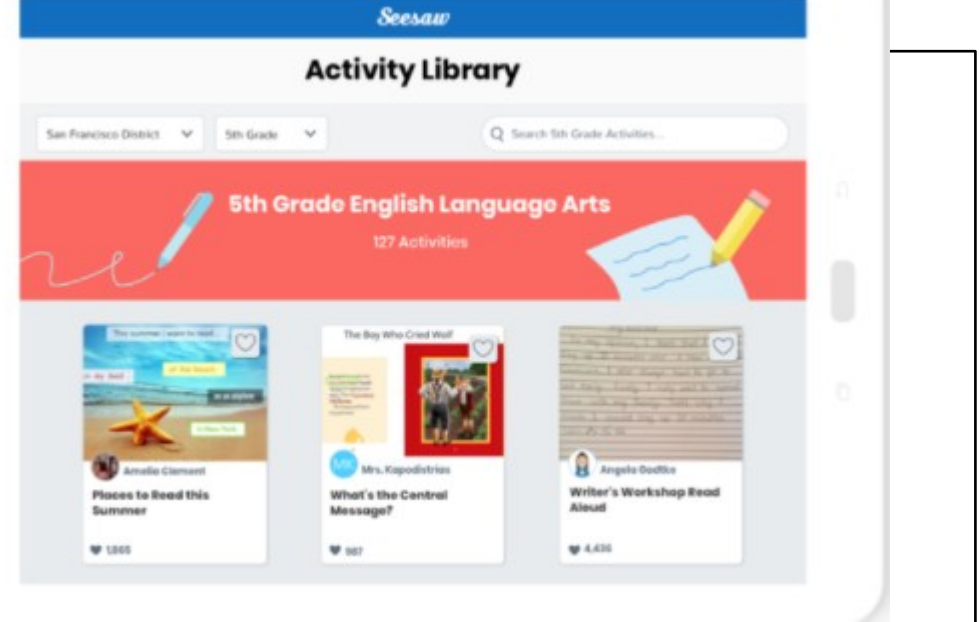
<https://www.youtube.com/watch?v=jm9ozHa81ag>

SEESAW

- Stručná charakteristika: <http://ipadvetride.cz/videonavod-digitalni-portfolio-seesaw/>
- Zkušenosti učitelů a žáků ze zahraničí: <https://web.seesaw.me/classrooms>

MAHARA

- <https://mahara.org/>
- Stručná charakteristika: <https://www.youtube.com/watch?v=xJS6sIoNBMM>
- Rozsáhlá charakteristika: <https://www.youtube.com/watch?v=NXwkDtJ8z4c>

Add comment Private comment ?

The intro looks great.

Can you elaborate in the third paragraph a bit?

Post Comment

Ukázka zadání a hodnocení portfolia ve výuce

- Ukázka portfolia – matematika: Lissmann (2008, s. 192)
- Ukázka portfolia – chemie: Lissmann (2010). Leistungsmessung, s. 138

Na čem závisí úspěch portfolia?

1) Obvykle na motivaci a kvalifikaci učitele

- Každé portfolio je v procesu vzniku několikrát kontrolováno a diskutováno s učitelem
- Učitel potřebuje mít vzdělávání, jak tvořit portfoliové úkoly a jak je hodnotit (zadání práce, tvorba autentických úkolů, kritéria výkonu, příklady, kontrolní seznamy, konstrukce škál..) => finančně náročné

2) Na podmínkách provedení, hodnocení, interpretací, stability hodnocení v čase

- pokud měříme vyšší kognitivní schopnosti, je to náročnější na měření

Hodnocení portfolia

- 1) Zapojení žáka, výběr témat
- 2) Písemné sebereflexe žáka, zdůvodnění, vysvětlení
- 3) Srovnání se skupinovým výkonem

Ukázka kritérií hodnocení portfolia

- Lissmann s. 142

Ukázka kritérií sebehodnocení portfoliového úkolu na ZŠ

- Lissmann s. 144

Přínosy portfolia

- Umožňuje posuzovat výsledky žáků komplexně, dlouhodobě a sledovat jejich pokrok
- Pokládá základy sebehodnocení, sebereflexe
- Podporuje zapojení žáků do plánování další činnosti
- Spojuje formativní a sumativní aspekt hodnocení.
- Pomáhá vyučujícím, žákům i rodičům „skládat obraz“ žákovi a jeho výsledcích.
- Zvyšuje zapojení všech účastníků vzdělávacího procesu – dá se dobře využít při konzultaci s rodiči nad výsledky žáků a zaváděním opatření na podporu učení.
- Více práce ve dvojicích a ve skupinách

Nevýhody portfolia

- Časová náročnost – na vytvoření zamýšleného obsahu, výběr prací, průběžnou i souhrnnou reflexi realizovanou žákem, učitelem.
- Přílišný rozsah nebo nedostatečně zastoupený materiál – nepokrytí stěžejních kompetencí, cílů a výstupů.

Diskuse

1. Diskutujte nad vhodností jednotlivých druhů portfolií napříč jednotlivými vzdělávacími stupni
2. Co vše do portfolia patří?
3. Jak jej zavést?
4. Co by mohla obsahovat první stránka?
5. Jak s portfoliem pracovat?
6. Zkušenosti z praxe, osobní zkušenosti
7. Portfolio a RVP, školský zákon, inkluzivní vzdělávání

Učební kontrolní otázky

1. Co se rozumí portfoliem v pedagogice?
2. Který princip portfolia je podle Vás nejdůležitější? Zdůvodněte.
3. Které formy portfolia existují?
4. Jak vypadá reprezentační portfolio?
5. Čím se liší různé formy hodnocení portfolií?
6. Proč je portfolio vhodné k zachycení vyšších kognitivních dovedností?
7. Které logistické problémy se objevují při práci na portfoliu?
8. Jak se ovlivňuje validita hodnocení žáků a zavedení portfolií?

Zajímavá videa k tématu

- <https://www.youtube.com/watch?v=1bkVpTY5JEC> child portfolio
- <https://www.youtube.com/watch?v=nOpcRYbdTWk>
- <https://www.youtube.com/watch?v=icTyeMxoCss> student portfolio
- https://www.youtube.com/watch?v=UL_5PitHcfY
- <https://www.youtube.com/watch?v=hIVS5PQAu5Y> University portfolio
- <https://www.youtube.com/watch?v=BK62fSRdZtA> Illustration portfolio
- <https://www.youtube.com/watch?v=xyQ7iPG5NdE> e-portfolio
- <https://www.powtoon.com/home/> - awesome videos, presentations – e portf.
- <https://www.youtube.com/watch?v=sacuuqjHPXo> Student Portfolios for Classroom Assessment
- <https://www.youtube.com/watch?v=jm9o2Ha81ag> How to prepare a Student Portfolio

Literatura k tématu

Čábalová, D. (2011). Pedagogika. Havlíčkův Brod: Grada.

Hanušová, S., & Havlíčková, H. (2007). Portfolio v cizojazyčném vyučování: monografický sborník z konference Portfolio v cizojazyčném vyučování - Krok ze školy do života. Portfolio v cizojazyčném vyučování (stránky 18-26). Brno: Masarykova univerzita.

Horká, H., & Kratochvílová, J. (2012). Otázky školního hodnocení v přípravném vzdělávání učitelů 1. stupně základní školy. V J. & Kratochvílová, Hodnocení a sebehodnocení žáků v primárním vzdělávání – aktuální otázky, perspektivy a výzvy (stránky 137-144). Brno: Masarykova univerzita.

Horká, H., & Kratochvílová, J. (2014). School education. Brno: Masaryk University

Kaňkaanranta, M. (1996). Kankaanranta, M. (1996). Self-Portrait of a Child: Portfolios as a Means of Self-Assessment in Preschool and Primary School. Načteno z eric.ed.gov: <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED403058.pdf>

Kotsopoulos, D., Lee, D., Cordy, M., & Bruyns, S. (24. 5. 2015). Electronic portfolios in grades one, two and three: a cautionary tale. Technology, Pedagogy and Education, stránky 1-16.

Kratochvílová, J. (2011). Systém hodnocení a sebehodnocení žáků. Brno: MSD.

Kratochvílová, J. (2013). Inkluzivní vzdělávání v české primární škole: teorie, praxe, výzkum. Brno: muni PRESS

Syslová, Z., Kratochvílová, J., Fikarová, T. Pedagogická diagnostika v MŠ. Praha: Portál, 2018.

Shores, E. F., & Grace, C. (1998). El portafolio paso a paso. Infantil y primaria. Barcelona: Graó.

Václavík, A. (prosinec 2014). Portfolio: příběh učení žáka. Komenský (2), stránky 23-27

Arter, J., (et al.). (1995). Portfolios for Assessment and Instruction. Washington, D. C.: ERIC.

Lustig, K. (1996). Portfolio Assessment: A Handbook for Middle Level Teachers. 1st ed. Columbus: National Middle School Association.

Tomková, A. (2007). Žákovské portfolio a jeho cíle v primární škole. In: Metodický portál: Inspirace a zkušenosti učitelů [online]. [cit. 2015-02-25]. Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/o/z/1543/ZAKOVSKÉ-PORTFOLIO-A-JEHO-CÍLE-V-PRIMÁRNÍ-SKOLE.html/>

CERMAT (2008). Kvalita I, Osobní portfolio žáka. Dostupné z: http://www.esf-kvalita1.cz/osobni_portfolio-koncepce.php

Lukášová, H. (2010). *Kvalita života dětí a didaktika*. Praha: Portál.

Průcha, J. (2009). *Pedagogický slovník*. Vydání 6. Praha: Portál, 2009. 395 s.

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání. (2004). [online]. Praha: Výzkumný ústav pedagogický, 48 s.

Roušarová, I. (2013). *Portfolio dítěte v mateřské škole – diagnostický nástroj rozvoje osobnosti dítěte*. Bakalářská práce. Brno: Univerzita Masarykova, Pedagogická fakulta, Katedra primární pedagogiky. 2013. 101 s. Vedoucí práce Mgr. Jana Kratochvílová, Ph.D.

Smolíková, K. a kol. *Pedagogické hodnocení v pojetí RVP PV: Metodika pro podporu individualizace vzdělávání v podmínkách mateřské školy*. Praha: Výzkumný ústav pedagogický, 2007. 48 s. ISBN 978-80-87000-10-6

Václavík, A. (2013). *Prezentačně-hodnotící předmětové portfolio v 7. ročníku ZŠ: případová studie*. Disertační práce. Brno : Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta, Katedra pedagogiky, 2013. 251 s. Školitel PhDr. Hana Filová, Ph.D.

Zelinková, O. (2001). *Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací program*. Vydání 1. Praha: Portál, 2001. 207 s.